

Het Jaar van de Kreeft door Tokodrama

Oftewel: Niet met, niet zonder

Door: Jan van Lijssel en Anja Tertoolen namens tgVanStraaten

De jubileumvoorstelling van Tokodrama, dat zijn 30-jarig bestaan viert, werd op 18 november jl. gespeeld in een goed gevulde Stadsschouwburg van Amsterdam in het toneelbeeld van ITA. Een prachtige ervaring voor spelers die kleine zalen gewend zijn. De voorstelling kreeg oorspronkelijk bij Tokodrama de werktitel mee: Niet met, niet zonder. Deze titel geeft kernachtig de thematiek van het boek van Hugo Claus weer, waarin de stormachtige en heftige liefdesrelatie van een jaar tussen Toni en Pierre wordt beschreven en waarop de voorstelling is gebaseerd. Het boek uit 1972 is in 1975 verfilmd met Willeke van Ammelrooij als Toni en Rutger Hauer als Pierre. De toneelversie, met Maria Kraakman en Gijs Scholten van Aschat onder regie van Luk Perceval, staat sinds 2016 op de speellijst van ITA.

In de voorstelling van Tokodrama wordt uiteraard de liefdesrelatie van Toni en Pierre door twee acteurs gespeeld, maar in deze versie wordt de vertolking van deze liefdesrelatie gelardeerd met fragmenten van de (eigen) liefdesverhalen van 17 medeacteurs. Hiermee start de voorstelling en het is mooi om te zien hoe de hele toneelvloer wordt gevuld met én benut door koppels (en een trio) in veelkleurige en bij elkaar passende kleding die hun relaties onderstrepen. Afwisselend spreken zij tekstfragmenten uit; er is beweging en er is muziek. Dat toneelbeeld is sterk. Als de klanken van Lust For Life door de zaal denderen, geven swingende spelers gepassioneerd uiting aan dat gevoel. De verstillingswaar het gedicht Lamento van Remco Campert om vraagt, is zorgvuldig verweven in het geheel. De acteurs ondersteunen het verhaal van Toni en Pierre, leveren er commentaar op en brengen op de juiste momenten lucht in het verhaal, dat als een ware tragedie, niet goed afloopt. Voorstellingen van Tokodrama worden gemaakt met cursusgroepen en alle cursisten een rol geven in een voorstelling vraagt enige inventiviteit. Daar draait Bart van Heel zijn hand niet voor om en deze keuze pakt goed uit. Alle koppels en het trio krijgen iets eigens en daardoor ook iets herkenbaars mee. Het is wel jammer, dat sommige spelers niet goed te verstaan waren en daardoor niet alle teksten even goed uit de verf komen. Dat moet in het Polanentheater waar de voorstelling nog wordt gespeeld waarschijnlijk geen probleem zijn.

Van onverstaanbaarheid hadden de twee acteurs, die Toni en Pierre speelden, absoluut geen last, maar zij droegen, in tegenstelling tot de andere spelers, dan ook zenders. Frans Henk Hoekstra, die Pierre speelde had een mooie dictie en speelde zijn rol soms met een lichte ironie. Dat paste goed bij zijn rol als verteller. In wezen speelde Hoekstra een dubbelrol. Aan de hand van de seizoenen (de relatie duurde tenslotte een jaar) met vooruit- en terugblikken laste hij de korte scènes op een soepele manier aan elkaar. Het maakte hem tegelijkertijd ook tot een soort buitenstaander, die naar zijn eigen aandeel in de relatie kijkt. Dat werkte wonderwel, maar wat meer differentiatie tussen de rollen van verteller en Pierre zou de voorstelling nog wat sterker hebben gemaakt. Het kan een regiekeuze zijn geweest, maar Pierre bleef nu, in een relatie, die vooral seksueel van aard is en bestaat uit wederzijds aantrekken en afstoten, een tamelijk afstandelijk personage. Dat gold niet voor de actrice die Toni speelde. Ogenscheinlijk zonder enige inspanning speelde Elisabeth Plaisier vol overgave afwisselend geil, lief, gekwetst, wreed, verliefd en rancuneus. Ze overtuigde volledig als de gecompliceerde Toni, die enerzijds haar lot in eigen handen neemt en zich dan weer overlevert aan datzelfde lot. Elisabeth leverde een geweldige prestatie!

Al met al een gedenkwaardige voorstelling zowel voor het 30-jarig bestaan van Tokodrama als voor het afscheid van de voorstelling–van-de-maand van het ACA. De voorstelling wordt op 7 en 8 december nog gespeeld in het Polanentheater. Een aanrader voor wie de voorstelling in de Rabozaal van de Stadsschouwburg gemist heeft, of voor wie de voorstelling nog eens in een andere setting wil zien. Ook in het Polanentheater wordt het vast een prima voorstelling. Dat is Bart van Heel beslist toevertrouwd. En hierbij alsnog van harte gefeliciteerd met 30 jaar Tokodrama!